

ISSN 2524-0161

ОБРІЇ

Науково-
педагогічний
журнал

№ 2 (47)
2018

Засновники, редакція

Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
Державний вищий навчальний заклад "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
від 24.11.2015 року КВ № 21733-11633ПР

Науково-педагогічний журнал "Обрії" внесений до нового Переліку наукових фахових видань
України в галузі педагогічних наук (наказ МОН України від 16.05.2016 № 515 "Про
затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства щодо діяльності спеціалізованих
вчених рад від 12 травня 2016 року")

Головні редактори

Зіновія НАГАЧЕВСЬКА, професор кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, доцент
Роман ЗУБ'ЯК, кандидат педагогічних наук, доцент, ректор Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Редакційна колегія

Олена БУДНИК, професор кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
Неллі ЛИСЕНКО, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, професор
Марія ОЛІЯР, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, доцент
Надія ЛУЦАН, завідувач кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук, професор
Тетяна КОТИК, професор кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", доктор педагогічних наук
Оксана МАРИНОВСЬКА, професор кафедри менеджменту та освітніх інновацій Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, доктор педагогічних наук
Григорій ВАСЯНОВИЧ, професор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук
Лілія СУШЕНЦЕВА, завідувач кафедри психології і педагогіки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор педагогічних наук, доцент
Володимир БАСАРАБ, викладач кафедри професійної освіти та інноваційних технологій ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", кандидат педагогічних наук
Міхель ВИРОСТКЄВИЧ, доктор наук, богослов, еколог, експерт у галузі засобів масової інформації, доцент Люблінського Католицького Університету Івана Павла II (Люблін, Республіка Польща)
Беата Анна ЗСМБА, кандидат педагогічних наук, доцент Інституту педагогіки Жешувського університету (Польща)
Піотр МАЗУР, завідувач кафедри педагогіки, професор Державної Вищої Професійної школи в Хелмі (Республіка Польща), доктор педагогічних наук

Рекомендовано до друку вченою радою ОІППО від 28 грудня 2018 року, протокол № 4

Літературний редактор Оксана ВАСИЛЕЧКО
Комп'ютерне складання та верстання Світлани ГРИТЧУК

- Редакція приймає до розгляду лише ті статті, що не були раніше опублікованими та не є поданими до інших видань.
- Редакція редагує подані матеріали. Рукописи статей авторам не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Адреса редакції:

76000 м. Івано-Франківськ, пл. Міцкевича, 3, тел. 0342 532493
e-mail: slovo@oippo.if.ua

НАШІ АВТОРИ

- БЕРЕЗЮК ОЛЕНА, кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка, керівник науково-методичної лабораторії
- БІДА ОЛЕНА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II
- ВИСОЧАН ЛЕСЯ, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ВЛАСЕНКО О., кандидат педагогічних наук, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка
- ГАРПУЛЬ ОКСАНА, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математикита інформатики і методики навчання ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ГОНТАР З., кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
- ГОРІШНИЙ ЗІНОВІЙ, доцент, кандидат педагогічних наук
- ГОЦУЛЯК КАТЕРИНА, кандидат педагогічних наук, викладач Івано-Франківського коледжу ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ЗАГНИБІДА РАЙСА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи факультету туризму ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ЗАМРОЗЕВИЧ-ШАДРИНА СВИТЛАНА, кандидат педагогічних наук, доцент ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ІЄВЛЄВ ОЛЕКСАНДР, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та соціального управління Національного університету "Львівська політехніка"
- КЛЕПАР МАРІЯ, кандидат педагогічних наук, доцент ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- КОВАЛЬЧУК ЛІДІЯ, кандидат фізичного виховання, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- КОЛЕНКО АНФІСА, старший викладач кафедри сценічної мови Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого
- КОЛОДІЙ НАТАЛІЯ, викладач кафедри української мови Національного університету "Львівська політехніка"
- КРИШТАНОВИЧ М., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри педагогіки і соціального управління Інституту права та психології Національного університету "Львівська політехніка"
- ЛЕНІВ Зоряна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
- ЛОЯК ЛІЛІЯ, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи факультету туризму ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- МАМЧУР ЄВГЕН, кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
- МАСЛОВСЬКА МАРІЯ, старший викладач кафедри видавничої справи, редагування, основ журналістики та філології Житомирський державний університет імені Івана Франка
- ОВЧАРУК ВАСИЛЬ, старший викладач кафедри фізичного виховання Вінницького національного технічного університету
- ОРОС ІЛЬДІКО, доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці I
- ТЕТЯНА ПАВЛИШ, кандидат педагогічних наук, викладач Криворізького коледжу економіки та управління ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана"
- ПРЕЗЛЯТА ГАННА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- РИЖКОВ ЕДУАРД, кандидат юридичних наук, доцент завідувач кафедри економічної та інформаційної безпеки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
- РЯБУХА ІВАН, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри англійської мови з підготовки морських фахівців Херсонської державної морської академії
- СУШЕНЦЕВА ЛІЛІЯ, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та соціального управління Національного університету "Львівська політехніка"
- ТКАЧІВСЬКА ІННА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"
- ТРУБАВІНА ІРИНА, доктор пед наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
- ЧУМАК МИКОЛА, доцент кафедри теорії та методики навчання фізики та астрономії Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
- ШАНДРИГОСЬ ВІКТОР, кандидат фізичного виховання, доцент кафедри теорії та методики олімпійського та професійного спорту Тернопільського національного педагогічного університету.
- ШЕВЧЕНКО ОЛЬГА, кандидат педагогічних наук, доцент, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстр спорту СРСР з художньої гімнастики, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка

Науково-педагогічний журнал • Виходить двічі на рік • Заснований 1997 року
Передплатний індекс 40787

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІКА

- Горішний Зіновій, Гарпуль Оксана.* Національно-педагогічні аспекти творчості Тараса Шевченка.....4
Клепар Марія. Національні традиції в духовному розвитку фахівців з міжнародних відносин.....9
Мамчур Євген. Феномен цінностей та ціннісних орієнтацій у науковому вимірі кінця ХХ – початку ХХІ століть.....12
Орос Ільдико. Організація освіти дорослих у Німеччині.....16
Рижков Едуард. Досвід реалізації тренінгових технологій навчання на прикладі навчально-інтерактивного комплексу "Лінія-102".....20
Рябуха Іван. Бібліотеки Півдня України у розвитку морської освіти (ХІХ – початок ХХ століть).....24
Чумак Микола. Дихотомічний характер розвитку освіти на території Галичини (перша половина ХІХ століття).....
Iyevlyev Aleksandr. Concept of forming professional and pedagogical mobility of the future lecturer in the master's degree.....30
Мушовуш Ірина. Strategic management of czech higher educational institutions in frames of internationalization.....34

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

- Березюк Олена.* Вплив полікультурності на формування особистості майбутнього фахівця.....42
Гоцуляк Катерина. Педагогічні умови підготовки вчителя в системі післядипломної освіти до диференційованого навчання молодших школярів.....47
Загнибіда Раїса, Лояк Лілія. Формування комунікативної культури студентів у процесі професійної підготовки спеціалістів готельно-ресторанної справи.....50
Колодій Наталія. Сутність професійної мовленнєвої компетентності бакалаврів соціальної роботи.....53
Ленів Зоряна. Формування професійної готовності фахівців до роботи в інклюзивному освітньому просторі початкової школи.....57
Масловська Марія. Музей старожитностей у Житомирському державному університеті імені Івана Франка.....62
Павлиш Тетяна. Стан організації науково-методичної роботи коледжів з розвитку професійної мобільності викладачів.....65
Презлята Ганна, Ткачівська Інна, Ковальчук Лідія, Шандригось Віктор. Формування рефлексивної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в умовах педагогічної практики.....70
Трубавіна Ірина. Зміст програми навчального курсу з підвищення кваліфікації для соціальних педагогів та практичних психологів "Організація факультативних заходів у школах з метою прищеплення гідності, миру та соціального консенсусу".....75
Sushentseva Liliia. Ready for professional mobility as a condition of a qualified preparation of the social pedagogue to future professional activity.....80

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

- Біда Олена, Шевченко Ольга.* Теорія і методика організації спортивних свят та видовищ.....83
Власенко Ольга. Зміст процесу формування громадянських цінностей школярів в освітніх закладах.....86
Коленко Анфіса. Виявлення проблемних питань щодо сценічного мовлення майбутніх акторів театру і кіно.....89
Криштанович Мирослав, Гонтар Зоряна. Методологічні підходи до формування професійно-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти.....94
Овчарук Василь. Експериментально-дослідницька перевірка ефективності реалізації педагогічних умов і моделі формування здоров'язберігаючої компетентності студентів технічних закладів вищої освіти.....99

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

- Височан Леся.* Літературна спадщина Василя Сухомлинського як чинник етико-екологічного виховання молодших школярів.....105
Замрозевич-Шадріна Світлана. Проблеми валеологічного виховання учнів початкових класів.....109

Ільдико ОРОС, доктор філософії, ректор Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТИ ДОРОСЛИХ У НІМЕЧЧИНІ

Ildiko OROS, doctor of philosophy, rector of the Ferenc Rakocchi II Transcarpathian Hungarian Institute

ORGANIZATION OF ADULT EDUCATION IN GERMANY

У статті охарактеризовано організацію освіти дорослих у Німеччині. З'ясовано, що Німеччина є одним із зразків ефективного розвитку галузі освіти дорослих. На сучасному етапі галузь освіти дорослих (ОД) у Німеччині офіційно називається "продовжена освіта" (Weiterbildung). Продовжена освіта передбачає участь у навчанні дорослої людини і входить у контекст освіти впродовж життя. Її завданням є здобування знань і навичок для професійного розвитку особистості, активної участі її в житті суспільства. Країна має децентралізовану систему управління освітою дорослих, де взаємодіють федерація, землі та муніципальна влада. В останні роки у країні видана низка федеральних законів, що містять регулювання управлінням освітою. У Німеччині функціонує широка мережа закладів для освіти дорослих.

Ключові слова: організація освіти дорослих, Німеччина, продовжена освіта, навчання дорослої людини, освіта впродовж життя.

Summary. The article is described the organization of adult education in Germany. It is found that Germany is one of the examples of effective development of adult education. At the present stage, the branch of adult education (OD) in Germany is officially called "continuing education" (Weiterbildung). Continued education involves participation in adult education and is part of the life-long learning context. Its task is to acquire knowledge and skills for professional development of the person, its active participation in the life of society. The country has a decentralized adult

education management system, where the federation, the land and the municipal government interact. In recent years, the country has issued a number of federal laws that contain regulation of education management. In Germany there is a wide network of adult education establishments.

Key words: organization of adult education, Germany, continuing education, adult education, education throughout life.

Мета: коротко схарактеризувати організацію освіти дорослих у Німеччині.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Актуальність з'ясування питання освіти дорослих у розвинутих країнах світу зумовлена тим, що аналіз розвитку освіти дорослих необхідний для висвітлення наступності між теорією освіти дорослих і практикою, щоб виявити тенденції, уникнути недоліків у плануванні майбутнього [1, с. 56].

У сучасному суспільстві освіта дорослих (adult learning) набула великого значення. Щоб задовольнити вимоги економіки, у якій застосовуються все нові технології, і глобального ринку праці з його жорсткою конкуренцією, робітники вимушені адаптуватися до технологічних змін упродовж трудової діяльності. У зв'язку з демографічними змінами, у результаті яких набуває актуальності доля людей похилого віку, необхідним є включення у трудові відносини більшої частини населення, яке знаходиться у працездатному віці. Адже освіта дорослих – це природний спосіб задовольнити потреби в підвищенні рівня кваліфікації або й навіть зміні професії. Актуальність освіти дорослих підкреслюється у виробленні політичних рішень, наприклад,

у європейській стратегії економічного розвитку, що прийнята у 2010 році на 10 років, – Європа – 2020 (European Commission) [2, с. 147–148].

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення проблеми розвитку та реформування державної політики в цій галузі відображено у працях вітчизняних Н. Абашкіної, А. Боярської-Хоменко, Т. Гіжинської та ін., та німецьких учених: П. Брандта (P. Brandt), Е. Нуйсела (E. Nuissl), П. Фаульстіха (P. Faulstich), М. Шютца (M. Schyutz), У. Хеймліха (U. Heimlich) та інших.

Виклад основного матеріалу дослідження. Німеччина, на думку Т. Гіжинської, є одним із зразків ефективного розвитку галузі освіти дорослих [3, с. 93]. На сучасному етапі галузь освіти дорослих (ОД) у цій країні офіційно називається "продовжена освіта" (Weiterbildung).

Продовжена освіта у 1970 р. була введена до Структурного плану системи освіти, тобто галузь ОД визнана Німецькою освітньою радою (Der Deutsche Bildungsrat) галуззю системи освіти і зараз є продовженням освітнього процесу після початкової, середньої і вищої освіти, а також виступає як четверта колона передбачає участь у навчанні уже дорослої людини [4, с. 11]. Вона входить у контекст освіти впродовж життя. На конференції міністрів освіти та культури земель визначені завдання галузі продовженої освіти, яка має надавати шанс усьому населенню здобувати необхідні знання, уміння й навички для розкриття особистості, власного професійного розвитку, активної участі в житті суспільства незалежно від статі, віку, національності, освіти, соціального становища [5, с. 4–5].

Стосовно управління освітою, то

Таблиця 1

Нормативно-правові документи з проблеми розвитку освіти дорослих у Німеччині

Назва країни	Назва документа	Ким виданий	Джерело	Зміст документа
Німеччина	Декларація німецької освітньої ради, де введена нова назва ОД, – продовжена освіта, в процесі освітньої реформи	Німецька освітня рада у 1970 р.	3, с. 94; 4, с. 11	У процесі освітньої реформи німецька освітня рада визнала галузь ОД частиною системи освіти (четвертою колоною) і ввела нову назву – продовжена освіта, яка входить у контекст освіти впродовж життя
	Закон «Про професійну освіту»	На рівні держави	3, с. 96; 6	Закон регулює питання порядку проведення та відповідальності за професійну підготовку, професійне навчання, підвищення професійної кваліфікації та професійну перекваліфікацію (2005 р.)
	Закон «Про сприяння продовженню освіти з метою професійного росту»	На рівні держави	3, с. 96; 7	Закон формує принципи фінансового сприяння підвищенню кваліфікації кадрів; регулює доступ до підвищення кваліфікації та видів і розмірів фінансового сприяння
	Закон «Про дистанційну освіту»	На рівні держави	3, с. 96; 7	Закон створено з метою захисту прав учасників дистанційного навчання
	Рамковий закон вищої школи	На рівні держави	3, с. 96; 7	У законі звертається увага на те, що до основних завдань продовженої освіти належить не лише її освітня діяльність, а й дослідницька
	Кодекс соціального права	На рівні держави	3, с. 96; 8	У кодексі сформовані основні регулювання галузі продовженої освіти; визначено головні принципи регулювання стимуляції освіти та зайнятості як загального соціального права
	Закон «Про ПО»	На земельному рівні (1970-ті роки)	3, с. 96-97; 9	Закон визначає умови для громадського сприяння ПО та визначає ПО як самостійну освітню галузь; гарантує наявність численних закладів ПО різних провайдерів, містить регулювання у виборі персоналу та відкритого доступу для всіх груп населення
	Закон «Про освітню відпустку кожної окремої землі»	На земельному рівні (1970-ті роки)	3, с. 97; 10, с. 362	Згідно із законом, упродовж 5 днів на рік працівник може відвідувати професійні чи-то політичні освітні заходи, заздалегідь попередивши роботодавця

слід зазначити, що в Німеччині не видано спеціального державного закону про продовжену освіту. Тому різні регулювання містяться в інших документах, зокрема тих, що представлені в таблиці 1.

Як показують дані таблиці, у За-

коні "Про професійну освіту" поставлені вимоги до професійного навчання, ПК, професійної перекваліфікації [6]; Закон "Про сприяння продовження освіти з метою професійного росту" формує принципи фінансового сприяння підвищенню кваліфі-

кації кадрів [7]; у рамковому законі вищої школи звертається увага на проведення дослідницької діяльності у процесі ПО, а не лише освітньої [7]. У названих документах даються лише загальні розпорядження щодо функціонування галузі.

Отже, у зв'язку з відсутністю спеціального державного закону щодо розвитку ПО відповідальність за цю галузь розподілена між державою та землями за секторами. В основі такої структури лежать конкуренція провайдерів та освітніх пропозицій, які мають задовольняти численні, швидко змінювані вимоги до ОД на високому рівні [12, с. 171].

Водночас із федеральними законами землі мають свої власні закони, що регулюють галузь ПО. Зокрема, Закон "Про ПО" – спеціальний документ про продовжену освіту – визначає ПО як самостійну освітню галузь, гарантує наявність закладів ПО різних провайдерів тощо [9]. Закон "Про освітню відпустку" дозволяє працівнику впродовж 5 днів на рік відвідувати професійні (політичні) освітні заходи в закладах провайдерів, що володіють офіційним законом якості освітньої роботи [10, с. 362]. Закони про ПО/ОД існують у 14 землях із 16. Отже, якщо закони на державному рівні визначають основні напрями в галузі ОД, то на земельному – регулюють галузь ОД детальніше.

До інфраструктури освіти дорослих Німеччини входять: народні коледжі; вечірні школи; вечірні гімназії; коледжі; дистанційні школи; дистанційні коледжі; профспілкові, приватні навчальні заклади; єпархії та релігійні громади; навчальні центри; громадські організації [13].

Отже, у Німеччині функціонує широка мережа закладів для освіти дорослих. Ця країна має децентралізовану систему управління освітою дорослих, де взаємодіють федерація, землі (мають найбільше компетенцій) та муніципальна влада [3, с. 97].

Стосовно фінансування продовженої та освіти дорослого населення, то слід відмітити про роль у цій ланці інституту освіти для дорослих, який фінансується федеральним урядом та землями і виконує такі функції: проводить дослідження та підтримує інфраструктуру для досліджень освіти дорослого населення країни, розробляє концепції для практичної діяльності та проводить необхідні консультації стосовно продовженої освіти. Інститут є міждисциплінарним робочим партнером галузі [13].

Розглядаючи форми навчання дорослого населення Німеччини, слід зазначити, що заняття проводяться у вечірні години та у вихідні дні. Знач-

ну роль тут відіграє дистанційне навчання [14], що базується на спілкуванні в інтернеті (зокрема, через електронну пошту, SMS, чати і блоги тощо). З метою зменшення функціональної неграмотності федеральний уряд запровадив освітню програму "національне десятиріччя грамотності та базової освіти 2016–2026 рр., а також партнерську програму за грамотність через кампанію" читання та письмо – мій ключ до світу. Адже за останніми дослідженнями Гамбурзького університету, близько 7,5 мільйонів людей у Німеччині не вміють правильно читати та писати. Їх вважають функціонально неграмотними [15].

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, продовжена освіта являє собою галузь системи освіти після початкової, середньої і вищої освіти і в ролі четвертої колони передбачає участь у навчанні дорослої людини, входить у контекст освіти впродовж життя. Завданням галузі є здобування знань і навичок для професійного розвитку особистості, активної участі її у житті суспільства. У країні видана низка федеральних законів землі, що передбачають регулювання управлінням освітою. У Німеччині функціонує широка мережа закладів для освіти дорослих. Країна має децентралізовану систему управління освітою дорослих, де взаємодіють федерація, землі та муніципальна влада.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Тесля Р. В.* Освіта дорослих Франції: історія, досвід, перспективи впровадження в українську систему освіти / Р. В. Тесля // *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III(25). – С. 56–58.
2. *Э. Килпи-Йаконен, Д.* Воно де Вильена, С. Шюпер, Х-П. Блоссфельд. Образование взрослых в контексте жизненного пути: международное сравнение // *Журнал социологии и социальной антропологии*. – 2016. – Т. XIX. – No 5 (88). Режим доступу: http://jourssa.ru/sites/all/files/volumes/2016_5/Kilpi-Jakonen%20et%20al_2016_5.pdf
3. *Гіжинська Т.* Державна освітня політика Німеччини в галузі освіти дорослих / Т. Гіжинська // *Порівняльна професійна педагогіка : наук. журн.* – Київ-Хмельницький :

ХНУ, 2016. – Т. 6. – № 1. – С. 93–98.

4. Weinberg J. Einführung in das Studium der Erwachsenenbildung / J. Weinberg. – Bad Heilbrunn : Klinkhardt, 1999. – 175 s.

5. Vierte Empfehlung der Kultusministerkonferenz zur Weiterbildung. Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 01.02.2001. – Bonn. – 19 s.

6. Berufsbildungsgesetz – BBIG [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/bbig_2005/gesamt.pdf.

7. Recht und Politik der Weiterbildung. Daten und Fakten zur Weiterbildung. – Deutsches Institut für Erwachsenenbildung [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : https://www.die-bonn.de/weiterbildung/wb_fakten/default.aspx

8. Sozialgesetzbuch [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : <http://sozialgesetzbuch-sgb.de/>

9. Leben und Lernen für eine lebenswerte Zukunft – die Kraft der Erwachsenenbildung. Confintea VI-Bericht Deutschland [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UIIL/confintea/pdf/National_Reports.

10. Tippelt R. Handbuch Erwachsenenbildung/Weiterbildung / R. Tippelt, A. v. Hippel. – Wiesbaden, 2011. – 1105 s.

11. *Лук'янова Л.* Законодавче забезпечення освіти дорослих: зарубіжний досвід / Лариса Лук'янова; Українська Асоціація освіти дорослих. – Київ: ТОВ "ДКС-Центр", 2017. – 147 с.

12. Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2012/2013. Darstellung der Kompetenzen, Strukturen und bildungspolitischen Entwicklungen für den Informationsaustausch in Europa. Auszug [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : http://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/doc/Dokumentation/Bildungswesen_pdfs/erwachsenenbildung.pdf.

13. Das Institut. Die Einrichtung für Wissenschaft und Praxis der Weiterbildung in Deutschland. Retrieved from: <https://www.die-bonn.de/institut/default.aspx>

14. *Кучай О. В.* Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів засобами мультимедійних технологій у вищих навчальних закладах Польщі / монографія за ред. А.І. Кузьмінського. –

Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2014. – 361 с.

15. Success for all – Reforming further education and training <https://www.education.gov.uk>

REFERENCES

1. Teslya R.V. Education of adults of France: history, experience, prospects of introduction into the Ukrainian educational system // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, III (25). – P. 56–58.
2. E. Kilpi-Yaakonen, D. Von de Villeena, S. Sch?rer, X-P. Blossfeld Education of adults in the context of life's journey: an international comparison // Journal of Sociology and Social Anthropology 2016. Volume XIX. No 5 (88) http://jourssa.ru/sites/all/files/volumes/2016_5/Kilpi-Jakonen%20et%20al_2016_5.pdf
3. Gizhynska T. State educational policy of Germany in the field of adult education / T. Gizhynska // Comparative Professional Pedagogy: Sciences. Journ / heads Ed. N. M. Bidyuk. – Kiev-Khmelnytsky: KhNU, 2016. – Vol. 6, No. 1. – P. 93–98.
4. Weinberg J. Einfuhrung in das Studium der Erwachsenenbildung / J. Weinberg. – Bad Heilbrunn : Klinkhardt, 1999. – S. 175.
5. Vierte Empfehlung der Kultusministerkonferenz zur Weiterbildung. Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 01.02.2001. – Bonn. – S. 19.
6. Berufsbildungsgesetz – BBIG [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/bbig_2005/gesamt.pdf.
7. Recht und Politik der Weiterbildung. Daten und Fakten zur Weiterbildung. – Deutsches Institut fur Erwachsenenbildung [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : https://www.die-bonn.de/weiterbildung/wb_fakten/default.aspx
8. Sozialgesetzbuch [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : <http://sozialgesetzbuch-sgb.de/>
9. Leben und Lernen fur eine lebenswerte Zukunft – die Kraft der Erwachsenenbildung. Confintea VI-Bericht Deutschland [Elektronische Ressource]. – Art des Zugriffs : http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confintea/pdf/National_Reports.
10. Tippelt R. Handbuch Erwachsenenbildung/Weiterbildung / R. Tippelt, A. v. Hippel. – Wiebaden, 2011. – S. 1105.
11. Lukyanova L. Legislative provision of adult education: foreign experience / Larysa Lukyanova; Ukrainian Adult Education Association. – Kyiv: LLC "DKS-Center", 2017. – S. 147.
12. Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2012/2013. Darstellung der Kompetenzen, Strukturen und bildungspolitischen Entwicklungen fur den Informationsaustausch in Europa. Auszug [Elektronische Ressource]. - Art des Zugriffs : http://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/doc/Dokumentation/Bildungswesen_pdfs/erwachsenenbildung.pdf.
13. Das Institut. Die Einrichtung fur Wissenschaft und Praxis der Weiterbildung in Deutschland. Retrieved from: <https://www.die-bonn.de/institut/default.aspx>
14. Kuchai O. V. Theoretical and methodological principles of preparation of future teachers of elementary school by means of multimedia technologies in higher educational institutions of Poland / monograph for ed. A.I. Kuzminskyi – Cherkasy: publisher Chabanenko Yu.A., 2014. – 361 pp.
15. Success for all – Reforming further education and training <https://www.education.gov.uk>

Стаття надійшла 5.10.2018 р.

Наукове видання

ОБРІЇ
Науково-педагогічний журнал

Випуск № 2(47) / 2018

Підписано до друку 28.12.2018 р.
Формат 60х84/8. Друк офсетний
Наклад 300 примірників

Дизайн обкладинки, друк Підприємства "НАІР"

Віддруковано: Підприємство "НАІР"
76000 м. Івано-Франківськ,
вул. Височана, 18
Тел.: (0342) 50 57 82
Свідоцтво